

เจ้าฟ้านักพัฒนา

Developing Thailand

พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าไว้ในพระราชนิพนธ์ ทศนะจากอินเดีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ ความตอนหนึ่งว่า

“...แควดวงชีวิตของฉันแต่ไหนแต่ไรมามีอยู่สองประการคือ วงการวิชาการ แควดวงของครูบาอาจารย์ ผู้รู้ในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งในสายศิลปวัฒนธรรมและเทคโนโลยี กับอีกวงการคือ เรื่องของการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า งานที่เห็นพ่อแม่ทำมาตลอดตั้งแต่รู้ความคือ การทำให้แผ่นดินและทุกคนในแผ่นดินมีความเจริญรุ่งเรือง เน้นหนักในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่มีความทุกข์ยาก เราคลุกคลีอยู่กับคนที่ลำบากยากแค้น หาทางบรรเทาความเดือดร้อนของคน...”

จากการที่ได้ทอดพระเนตรชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในสภาพภูมิศาสตร์ต่างๆ ได้ทรงเรียนรู้วิธีการทำงานในพื้นที่ วิธีการวินิจฉัยปัญหาและแก้ไขปัญหาตามสภาพแวดล้อมจริง จึงทรงนำความรู้และประสบการณ์ที่ทรงได้รับเหล่านั้นมาจัดทำโครงการต่างๆ ตลอดจนพระราชทานแนวพระราชดำริให้หน่วยงานหรือคณะบุคคลไปจัดทำ ‘โครงการตามพระราชดำริ’ จำนวนมาก ทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โภชนาการ การศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงดำเนินงานด้านการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระบรมชนกนาถและสมเด็จพระบรมราชชนนี

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn's Mission to Develop Thailand

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn wrote in her book, *Thoughts from India* (2530) that:

“Throughout My life I wherever I have gone and whatever I have had the chance to do, has brought Me two main benefits, which are entry into the world of education, including cultural arts & technology, and access to expertise in social development. The work of My Parents, I understand, has always been to lead Thailand and its people to prosperity. They made tremendous effort to aid the underprivileged and the destitute. We work with those stricken by poverty to find ways to improve their living conditions and thus ameliorate their suffering.”

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงติดตามการดำเนินงาน
ของโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๑ (ฝาง) จังหวัดเชียงใหม่

From Her experience seeing the way of life of people living across each region of Thailand, HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn learned how to: work with Her people, understand their needs, and address them appropriately, given the available resources in each location. Thus, She is able to leverage Her knowledge and experience to manage a wide variety of projects including those which have been Royally initiated (the so-called Royal Projects) and given over to the management of other institutions or a board of directors. Many of which have been focused on bettering the quality of life of the Thai people through improving: nutrition, education, natural resources management and environmental conservation, cultural arts, and information and communications technology (ICT).

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงติดตามการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสัตหีบ จังหวัดเพชรบุรี

นิยามของ “การพัฒนา”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ทรงปฏิบัติมาก่อน ทรงนิยามคำว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น ทำให้เจริญขึ้น ให้ก้าวหน้าขึ้น รวมทั้งการยกฐานะความเป็นอยู่ของคนไทยให้ดีขึ้น ดังที่ได้พระราชทานสัมภาษณ์แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ความตอนหนึ่งว่า

“...เหตุที่ขอการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนนั้น เห็นจะเป็นเพราะความเคยชิน ตั้งแต่เกิดมาจำความได้ก็เห็นทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงคิดหาวิธีต่างๆ ที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของคนไทยให้ดีขึ้น ได้ตามเสด็จเห็นความทุกข์ยากลำบากของพี่น้องเพื่อนร่วมชาติก็คิดว่าช่วยอะไรควรช่วย ไม่ควรนิ่งดูดายเมื่อโตขึ้นพอมีแรงทำอะไรได้ก็ทำไปอย่างอัตโนมัติ โดยทำตามพระราชกระแส หรือทำตามแนวพระราชดำริ การช่วยเหลือประชาชนเป็นหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องทำประจำอยู่แล้ว...”

Defining Development

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn continues to utilize the same approach to development as did King Rama IX and HM Queen Sirikit. They defined development as making things better for the Thai people by advancing prosperity and improving living conditions as much as possible. In 2528, She addressed officials from the ORDPB* Secretary-General's office:

“The reason I love development and relief work, I think is, because I feel connected to it. Since I could remember, I have seen King Rama IX, HM Queen Sirikit, and the Princess Mother seek out new pathways to improve the living conditions of the Thai people, in accordance with their needs by mobilizing the whole nation to help combat poverty. I could not ignore their plight and so when I grew up and had the power to do what I wanted, it was natural (almost automatic) to follow the path started by King Rama IX and His Royal Projects. Aiding the Thai people is the mandatory institutional duty of the Monarchy, which must always be carried on.”

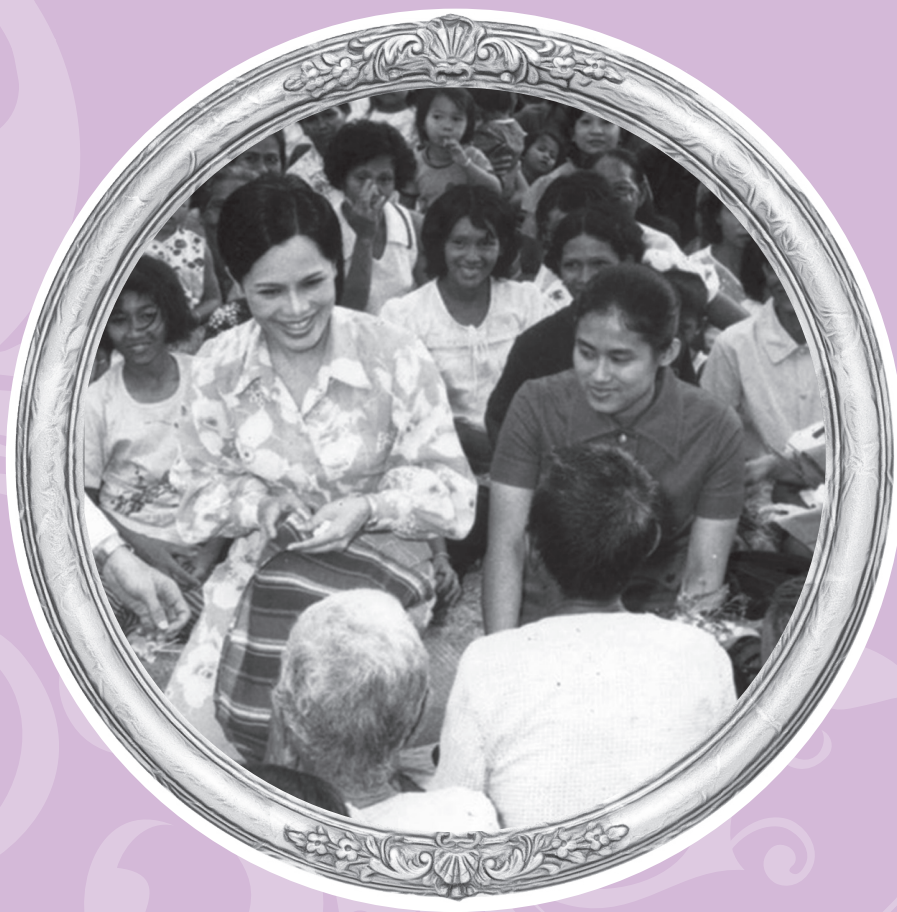
การยกฐานะความเป็นอยู่ของคนไทยให้ดีขึ้น หมายถึง จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเน้นที่ 'ความเป็นอยู่ของคนไทย' คือ สภาพทั้งหลายทั้งปวงที่พบเห็นกันอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางสังคมและเศรษฐกิจ การดำเนินงานพัฒนาส่วนใหญ่จึงมุ่งไปสู่ประชาชนในชนบทที่มีปัญหาความขาดแคลน ทุรกันดาร โดยทรงมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชนบทไทยว่า

* Office of the Royal Development Projects Board

“...คนไทยเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ในชนบท เมื่อมีคนอยู่มากร่วมมีปัญหาเป็นธรรมดา ปัญหาชนบทเกี่ยวเนื่องด้วยการดำเนินชีวิตของประชาชนและการทำมาหากิน ส่วนใหญ่ผู้ที่อยู่ในชนบทจะประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ที่ดิน น้ำ พันธุ์พืช แรงงาน ดินฟ้าอากาศ และตลาด ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งขาดแคลน รายได้ก็จะน้อย ผลผลิตอาหารได้ไม่พอกิน อันเป็นผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ เช่น สุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีเรี่ยวแรงทำงาน ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษ อันจะทำให้พัฒนาตนเองได้ยาก เมื่อหมดหนทางหากิน ผู้ที่อยู่ในชนบทก็มักจะหาทางเข้าสู่เมือง และต้องเผชิญปัญหาต่างๆ อีก ฉะนั้น การแก้ปัญหาชนบทจึงเป็นการช่วยแก้ไขปัญหทั้งชนบทและปัญหาในเมือง...”

Improving the living conditions of the Thai people means moving in a better direction by focusing on their way of life and many aspects must be taken together, what can be observed generally in Thai society, social conditions and economic conditions. In general, development work is aimed at the rural poor living on wildlands. HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn has shared her views on the matter of Thai rural development issues:

“Most of the Thai people live in rural areas and wherever there are many people living together, usually problems will follow. Rural issues are due to lifestyles and lack of income earning opportunities. For most people living in the countryside, the ability to earn a living is determined by many factors, like land, water, flora, labor, climate, and markets. If any one of these is missing, incomes will decrease and harvests will shrink, which lead to other issues, like health. Without good health, people cannot work or go to school, which makes moving forward in life quite difficult. Without a way to earn a living, people must move from their homes and into the cities, while encountering a new set of problems. Consequently, addressing rural issues is a way to simultaneously address both rural and urban problems.”

ปรัชญาในการทรงงาน

ในปาฐกถาที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรยาย ณ มูลนิธิแม่ไก่ไข่ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ทรงเล่าถึงประสบการณ์การ ทรงงานพัฒนาในประเทศไทย และปรัชญาในการทรงงาน สรุปความพอสังเขปได้ดังนี้

เหรียญเซเรส (Ceres Medal) เป็นรางวัลที่ทางองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) มอบแด่สุภาพสตรีที่มีส่วนช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ของสตรีทั้งปวง

งานพัฒนาเป็นงานที่ต่อสู้กับความขาดแคลน ทุกข์ยาก ความยากจน และความหวือหวา อันเป็นสภาวะทางกายภาพที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน มิใช่ต่อสู้กับความคิดความเชื่ออันเป็นนามธรรม และเป็นงานระยะยาวที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นที่ปรากฏในข้อความที่สลักในเหรียญที่ระลึก ‘เซเรส’ (CERES) อันเป็นเหรียญที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations) ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ว่า “ให้โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง” (To give without discrimination) โดยทรงหมายความว่า จะต้องเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้คนโดยถ้วนหน้า

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn’s Working Philosophy

In HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn’s public address made at the Ramon Magsaysay Award Foundation on August 30th, 2534 B.E., She spoke about her experience doing development work in Thailand and summarized Her working philosophy as per below.

Development work is to struggle against deficiencies, suffering, poverty, and hunger, which are all physical conditions that can be clearly seen. It is not a struggle among abstract ideas or beliefs. It is, however, long-term work which must be done diligently. For an example, look at the message engraved on the ‘CERES’ commemorative tokens, created by the Food and Agriculture Organization of the United Nations and presented to HM Queen Sirikit in 2521 B.E.

On the obverse the token is engraved with a bust of HM Queen Sirikit and the reverse is engraved with the words: “To give without discrimination” – meaning that aid and relief is allocated best when everyone is allowed to access it.

แนวพระราชดำริในการทรงงาน

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีหลักการสำคัญในการทรงงานด้านการพัฒนา ดังนี้

การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพึ่งตนเอง

สำหรับประชาชนในท้องถิ่นชนบทที่ทุรกันดาร มีพระราชดำริว่า การช่วยเหลือประชาชนอย่างยั่งยืน คือการช่วยเหลือแบบให้เขาช่วยตนเองได้ด้วย จึงทรงส่งเสริมให้ประชาชนเป้าหมายเหล่านี้ มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถของตนให้แข็งแกร่งขึ้น ทั้งเด็กนักเรียน และราษฎรทั่วไป ทั้งการเรียนในระบบและนอกระบบ ทั้งวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้พวกเขารู้จักการพึ่งตนเอง และพัฒนาตนเองได้ โดยพึ่งพาปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด

การประสานความร่วมมือ

การปฏิบัติงานในพื้นที่ ทรงเน้นการร่วมมือประสานงานกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ ด้วยทรงเห็นว่าแต่ละภาคส่วนจะมีความชำนาญในแต่ละด้าน หากสามารถนำจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน ก็จะทำให้งานพัฒนาก้าวหน้า สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายได้

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงติดตามการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นหนึ่งในแนวพระราชดำริในการทรงงานของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระองค์ได้พระราชทานแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้ นักพัฒนานำไปใช้เป็นเคล็ดลับในการทำงาน ได้แก่

๑. รู้วิธีการซักถามและสัมภาษณ์ชาวบ้านเพื่อหาข้อมูล ควรคิดประเด็นที่จะซักถามไว้ล่วงหน้าและจัดลำดับเรื่องที่สำคัญกว่าไว้ลำดับแรกๆ เนื่องจากอาจมีเวลาจำกัด
๒. รู้จักวิธีพูดคุยอย่างเป็นกันเองเพื่อให้ผู้ตอบกล้าพูดกับเราอย่างเปิดเผย
๓. ต้องมีความคิดและความสามารถที่จะหาวิธีแก้ปัญหาในท้องถิ่น ซึ่งอาจมีโจทย์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่
๔. ต้องสามารถรักษาสุขภาพตนเองให้แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย สามารถเดินหรือปั่นเขาเพื่อสำรวจพื้นที่ ตรวจโครงการต่างๆ ได้ ง่ายขึ้น กินง่าย ทนเหนื่อย ทนหิวได้
๕. รู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักทั้งคนที่เราต้องช่วยเหลือ และทั้งบุคคลหรือหน่วยงานที่จะร่วมมือกับเราได้
๖. รู้จักรวบรวมข้อมูลจากทุกแหล่ง รวมทั้งจดหมายหรือคำร้องทุกข์
๗. ร่วมสนุกไปกับวิถีชีวิตของชาวบ้านได้อย่างกลมกลืน ไม่ว่าจะเป็นร้องเพลง เต้นรำ รับประทานอาหารร่วมกัน
๘. การจัดตั้งศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาในพื้นที่ เพื่อเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชาวบ้าน
๙. การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อมทั้งในเมืองและชนบท มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ
๑๐. สนับสนุนโครงการด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กังหันน้ำชัยพัฒนา การปลูกป่าทดแทน ป่าชุมชน

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn's Working Principles

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn's working principles for development work in Thailand are explicated below.

Capacity-building and Self-reliance

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn believes capacity-building and self-reliance are important aspects of rural development because they lead to sustainability. So, She encourages people of all ages, especially those living in rural areas, to use the knowledge and skills gained from formal and non-formal sources, (i.e. career development workshops) to work to improve their own lives, so they are not forced to depend on the government or other organizations.

Collaboration

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn focuses on collaborating with the private & public sectors, including national & international organizations to help Her people, as each sector has its own core competency. By combining the strengths of each, development may be done with more alacrity. Also, projects are more likely to be effective and successful when people collaborate.

Next, come HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn's guidelines for implanting a successful development project.

1. Learn to talk to and interview people. You must determine the scope of each interview and prioritize your question list because you may run out of time.

2. Learn how to use small talk to break the ice, making people more open to speaking with you.

3. Put yourself in the local people's shoes so you can come up with solutions that suit community's needs. Always remember needs differ across communities because of geography and environment.

4. Take good care of yourself and stay healthy. Try not to get sick because you may need to go trekking to survey the land or follow-up on some projects. Live and eat simply. Be patient and remind yourself it's ok to be a little hungry sometimes.

5. Learn to make friends with the people who need you to help them and within the organizations which can help you, too.

6. Collect data from many sources, including complaints or personal letters.

7. Enjoy local life, go with the flow, and be part of the group. Practice singing, dancing, and eating with local people.

8. Organize a research & development center to pass on knowledge and information to the local people.

9. Protect the ecosystem and the environment. Try to address air & water pollution in both urban and rural areas.

10. Support green project, like the Chaipattana aerator and the reforestation of community forests.

เด็กคือกลุ่มเป้าหมายหลัก

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงจัดตั้งโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนผู้ยากไร้ในชนบท โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการ ทรงเห็นว่าเด็กจะเรียนหนังสือไม่ได้ถ้าท้องหิวหรือเจ็บป่วย จึงทรงริเริ่มโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ให้ก่อสร้างโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร ศูนย์การเรียนชุมชนสำหรับชาวไทยภูเขา ห้องเรียนเคลื่อนที่ ทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์เป็นค่าตอบแทนครูผู้สอน และทรงจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนพระราชทาน เพื่อให้เยาวชนมีโอกาสดำเนินการศึกษาค้นคว้าที่เหมาะสม จะได้มีความสามารถในการพึ่งตนเอง และเป็นที่พึ่งของครอบครัวได้ในอนาคต ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริอย่างใกล้ชิด และเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในโครงการด้วยพระองค์เองเสมอ